

יצחק לאור

שלושה סיפורים

קרב מגע

המורה החדש לחינוך גופני היה סיפור הצלחה. כבר בשיעור הראשון קם, ואחר כך, באותה צורה מפתיעה, בכל שיעור, באמצע השאלות והתשובות שלנו, לא לפני שסיים את סיפור הקרב המיוחד שהשתתף בו באחת המלחמות, אותו בחר והכין בקפידה, השיב על שתי שאלות, ומשאלה שלישית התעלם, הניח את השואל בלי מענה, קם בשתיקה, ושפוף יצא את הכיתה, ידיו בכיסים, ירד בריצה קלה במדרגות, ולמטה, ליד האופניים, חיכה לנו ממלמל "חת־שתיים, אתם עוד לא כאן? 'חת שתיים, 'חת שתיים", ואנחנו ידענו בדיוק מה עלינו לעשות, מן הפעם הראשונה, שבה יצא והותיר אותנו פעורי פה, והוכיח שוב כי בני אדם, מטיבם לפחות, הם חיילים טובים, וכל מה שצריך לעשות חינוך טוב הוא להסיר מכשולים שנערמו בפניהם, וכך למדנו ללכת בעקבות המדריך הממלמל "אתם עוד לא כאן? 'חת־שתיים, אתם עוד לא כאן?"

בוקר אחד, לפני שהתחלנו באימון קרב מגע, בחוץ, ליד המסלול, התייצבה בחורה גבוהה ורזה, יפה, בעלת שיער צהוב וארוך, עיניה כהות, וחולצתה קשורה היטב סביב המותניים. כיוון שהיינו עסוקים באותה שעה בהכנות לקרב מגע, הבנים מול הבנים והבנות מול הבנות, משתדלים להפיל איש את אחיו, אשה את אחותה, אמר לה המורה הנערץ: "למה את לא בחאקי?" והנערה אמרה לו: "מי בכלל רוצה ללבוש חאקי?" קרב המגע כפול חמישה־עשר זוגות חדל, כלומר לא החל. המדריך עמד מול הנערה, כעס שהיא ממרה את פיו, כל כמה שפחד מפני החצפת פנים, כזאת לא ניבא לו ליבו: "איפה המדים שלך, תלמידה?" לא ידענו מה בדיוק קורה. אם המדריך אומר לה ללבוש מדים, מן הסתם היא נמנית עימנו. מצד שני, לא הכרנו אותה. הנערה אמרה בקול מחוספס, מנוגד מאוד למראה פניה היפהפה: "תראה את הבנות בכיתה שלך, כאלה יפות, בבגדים מעליבים כאלה. והבנים?" היא חיכתה, הביטה בבנים והמשיכה: "הם באמת משהו מגוחך ביותר, הקול עוד לא התחלף להם, לחלק יש פצעונים על הפנים, והם נראים במדים האלו כליכך קטנים." לא ידענו לצד מי להיות. היא העליבה אותנו, אבל העליבה עוד יותר את המורה, ואנחנו היינו צריכים להיות נגדו, כי הוא היה הדבר הכי שנוא, אחרי

שהתברר לנו, כי כל מה שהוא רוצה זה לזיין את הבנות של הכיתה, ואף-על-פי-כן המשכנו לקוות ולהאמין שהוא יסדר לנו גיוס ליחידות קרביות מיוחדות, והיא המשיכה, הבלונדית, כרעה על עקביה, נטלה זרד של אקליפטוס, נשכה אותו וירקה את שיריו. "הבנות, דרך אנב, נראות אומללות, השריים קופצים בתוך החולצות, והכל בגלל מה? בגלל שהשריים מכוערים? לא. בגלל שאתה מכער אותם, אתה מנסה ליהנות מהכיעור הזה או מה?"

והיא היטיבה את שערה, לא היו לה בכלל שריים. המורה חשש להרים את קולו, נבוכ מהפסקת השיעור, חשב להמשיך כאילו כלום לא קרה, אולי היא מכיתה אחרת, אולי אבא שלה בקואליציה המוניציפאלית, הכשרתו-שלו בלאו הכי אינה מספקת, ובעצמו לא שירת ממש ביחידה קרבית, לרגע שכח את זה, ולרגעים זכר את זה חזק חזק, הביט שוב בתלמידיו, הבנות, כמה מהן, כיפתרו את החולצות, באמת שמץ שד התגלה פה או שם. דווקא עכשיו צעק המדריך: "למה אתם לא ממשיכים? מישהו אמר לכם להפסיק? מה אתם חושבים לכם?" זו היתה כמובן טעות. הנערה קמה לרגע, ניקתה את פיסת הקרקע מתחת לעץ. האדמה היתה רטובה. חלק חשבו שהיתה נער.

"אתה הופך אותם לליצנים. אתה לא תופס מה אתה עושה?"

"מישהו מכיר אותה?"

אף אחד לא ענה. ניסוח השאלה היה כושל. "אתה", אמר המורה לאחד הבנים, "תביא אותה לשיעור שלנו!"

"אבל אני לא מכיר אותה, המורה."

"אני אעשה ביניכם הכרה."

קצת צחקנו. אחת הבנות, ורד צלע, התאהבה בנערה, משום שחשבה שהיא נער. עכשיו הופתעה מדברי התלמיד ונבוכה. התאהבתי בבת, חשבה נרעשת. מה אני? לסבית? אמרה לעצמה בפה, שילווח אותה שנים. הנערה אמרה לתלמיד הסרבן, שחצה בפקודה את הדרך לעברה, ועצר באמצע: "אתה לא מכיר אותי? אבל אם שנינו נשכב על המיטה, ערומים, על הבטן, הגב למעלה, התנור מחמם את הגב, הכתפיים מתחממות, הוא יעדיף אותי עליך או אותך עלי?"

"מי זה הוא?"

"אל תענה לה!"

המורה התבלבל שוב, ומכל אותו טקס קשוח לפני כל שיעור, זה של 'חת-שתיים, אתם עוד לא כאן?, לא נשאר שום דבר, את זה ידע עכשיו בפירוש, הכל התפורר, בבת אחת, אף פעם לא צעק, תמיד דיבר, באדישות מופגנת, בשקט, חיכה שיקראו לו "האדיש הקשוח", ואפשר שהיה משיג את זה בתוך כמה שבועות, אלמלא צעק עכשיו "אל תענה לה!". לא רק ורד החלה לחשוד בעצמה שהיא לסבית, גם הוא היה משוכנע שהוא אדם

היסטרי, כמו שהיה לפני בואו לכאן. הכל מוכן לדרמה של ממש.
 "למה שלא יענה, כרגע שלחת אותו לצוד אותי, והוא רוצה להכיר טוב יותר את החיה שאותה הוא צריך לצוד."

היפהפיה קרצה לנער המתולתל. הוא רצה מאוד להתנדב לסיירת שריון, שמע הרבה עלילות גבורה על הג'יפים שלהם, ולכן לא ידע אם לציית למורה או לנערה. המורה כעס. ההערה שלה היתה בעלת אופי מיני. רצה להגיד לה שהיה מעדיף כל אחד אחר על פניה, אבל זה בדיוק הפח שהיא טמנה לו, ואולי משום כך נזהר, ואף-על-פי-כן המשיכה התמונה שאותה שירטטה להתרוצץ לנגד עיניו, אבל אם שנינו נשכב על המיטה, ערומים, על הבטן, הגב למעלה, וורד, יפה, כמה יפה היתה ורד, אנורקטית, חטובה, חזה עגול, תחת עגול וחד, ורד אמרה בקול רועד, מבוהל קצת, מתרעם: "היא בכלל בחור, מה אתם כולכם מקשקשים?" ובאמת, חוץ מהמורה הבחינו הכל שהנערה המרגיזה בכלל לא היתה נערה, ורק המורה נשאר תקוע עם המראה הזה שזרעה בתוכו, של תלמיד ותלמידה עירומים על שתי מיטות ותנור חשמל מלמעלה, וישבנים, כן, זה מה שהיא זרעה בו, ישבנים חלקים שריריים, כלומר עושים שריר, כלפי מעלה, לא נוגעים זה בזה, והוא אף פעם לא חשב ככה על סקס, כי מה הוא בסך הכל? חייל משוחרר, ועכשיו יש בו עצבנות שאי-אפשר לתארה, ואינו מצליח להקשיב לוויכוח הקולני של תלמידיו, גיבורים וגיבורות של ספרות מלחמה ופורנוגרפיה, אם זו נערה או נער, וחלק אף הציעו לתפוס אותה ולהפשיט אותה בכוח, וחוסר הסדר שהשתלט על הכיתה יהיה סוף הקריירה שלו, כבר ראה את הסוף הזה. הנערה אמרה לו: "תודה שאתה לא אוהב את המקצוע שלך." הבטנו בו. אנשים אחים אנחנו, כבר שנים שאנחנו לומדים יחד, מכיתה א'. וזה נכנס, הפך להיות מנהיג, אירגן פגישה עם מפקד סיירת נודע, שסיפר לנו סיפורי קרבות, ואנחנו לא ידענו שהמפקד הזה היה גם הוא חייל פשוט, ומוכן היה לעשות את כל המצג הזה רק בשביל לעודד את המוראל הקרבי, שמלחמת לבנון פגעה בו קצת, בלי סיבה מוצדקת, כי סכנות לקיומנו היו תמיד.

אז חזר המורה על שאלתו בנעימה תקיפה, כדרך שקציני-י-שלו שאלו אותו: "למה אתה לא לובש חאקי?" הנה גם הוא ניסה את כוחו בשינוי מינה, אולי ככה יברח מראה שני הישבנים החיוורים, המוצקים, המכווצים כלפי התקרה.

"מתחת לבגדים יש לי חאקי. רוצה לברוק?"

היא (או הוא) התיר (או התירה) כפתור אחד במכנסיו או במכנסיה. הנערים עמדו ונהנו. הבנות ציחקו. ורד אמרה: "תראו שזה בחור. מופרע כזה. מה הוא בא לכאן?" ואחר כך פנתה למורה, שכבר הרבה ימים הסתכל עליה ברעב, ואמרה לו: "למה אתה לא מגרש אותה?" ותיקנה את עצמה: "למה אתה לא מגרש אותו, אני מתכוונת." אחר כך האורח התפשט מול כולם.

למה להאריך? לא היה לו איבר מין זכרי. חלק מכם בוודאי מכירים את הטריק הזה. המורה דווקא לא הכיר. ירכיו סגרו חזק על אברו, אם היה שם איבר, חבוי ומתוח בין הירכיים, רק ערווה. אשה. הם שתקו. אולי חשו גירוי. המורה כעס, ניגש לרחוף את הנערה הזאת, הרף אותה אל הרצפה. התלמידים רצו לעזור לה. הוא הסתובב אליהם. "שלא תעזו לזוז." פתח את ירכיה והאיבר הזכרי התגלה, מדולדל, כי מה יכול היה להיות אחרי מחיצה כזאת בין הירכיים, או מי אמר שנער יפה כזה צריך יותר מאיבר מין מדולדל, ואת הפורענות כבר זרע, ומי אמר שלבחורה יפה כזאת לא יכול להיות איבר מין זכרי? רק כלבו של המורה, שנשאר קשור לעץ, כלב שחור ומכוער, שתיכננו לכתוב על גבו משהו, ולא ידענו מה לרשום, החל לבכות והמורה אמר לו: "ארצהו" והוא ויתר מיד והתיישב. אנחנו לפחות עשינו די הרבה זמן רעש עד שצייתנו. ולצבא לא רצינו ללכת לא בגלל שהיינו מטומטמים, אלא משום שככה צריך לעשות. דרך העולם.

שם חדש

גם כאשר שמו של ראש השב"כ אסור היה באיסור חמור לפרסום, לאיש עצמו היה שם, וגם תחושת שם היתה לו, כמו אצל כל אדם, רק קצת זרות, מעין תותבת, ואף-על-פי-כן קירבה בת שנים. ראש השב"כ הנוכחי אינו אוהב לשמוע את שמו, משום שיש בכך הפרה של איסור, שהוא עצמו אחראי לו. נוכל לומר כאן רק זאת: שמו, בראשי תיבות, הוא ד"צ, אבל אפילו את ראשי התיבות הללו אין הוא אוהב לראות בדפוס. עד כאן הכל בגדר הנורמלי. אנשים, יש להם שמות. אין הם אוהבים אותם. רוב בני האדם אינם יודעים אותם. לפעמים מופיעים שמותיהם בראשי תיבות, למשל בחוזים, או במכתבי רכילות. ובכל זאת תודו שאין כאן מקרה רגיל. למשל, סודיות השם גרמה הרבה סבל לאשתו, ע"צ, אשה יפה, בוגרת החוג לתורת הספרות הכללית, כמובן. משנישאה בשנית, מיד אחרי גירושיה מר"צ, קיבלה מיד, ולשמחתה, שם משפחה חדש, שלהבת, וכך גם הצליחה לפרסם את שמה, עדנה שלהבת, ואת מספר הטלפון שלה, בספר הטלפונים. עניין פשוט, תאמרו, ומנין נבעה ההתרגשות העצומה לשבת ולהביט במדריך הטלפון ולראות שם חדש ולומר: זו אני, זו אני, זו אני? נאמר רק זאת: עדנה שלהבת, בהיותה ע"צ, נהגה להביט במדריכי טלפון ולומר לעצמה: רק אני לא כאן.

עדנה שלהבת (לבית הינראאוגן) לא היתה אידיוטית. היא ידעה טוב מאוד שהתענוג המופלא הזה, להביט בספר הטלפונים החדש, הכולל את שמה החדש, הוא רק חלק משמחת הגירושים והנישואים-מחדש, החלפת הריהוט בבית, ממנו יצא הבעל הקודם, ראש השב"כ (לא לפני שאנשיו בדקו בדקה מדוקדקת אם לא נשארו אי אלו מסמכים

בביתו), ואליו נכנס עו"ד גרשון שלהבת עם הריהוט החדש, אותו שלחו מבית המסחר היפה ביותר בעיר – היא בחרה, הוא טיפל בכל היתר – ובכל זאת היה בעניין ההוא של ליטוף ספר הטלפונים החדש, על ניחוח הרפוס, מגע מלא אושר, כאילו עד לאותו רגע הקריבה משהו שלא שיערה את גודלו, ככה שאת מקום מפגשי הרעים הסודיים עם חבריו של בעלה ונשותיהם מהקהילה הביטחונית והנהנתנית (לא קראו לו בשמו כי ידעו שהוא כועס) – אוכלי החינם הגדולים ביותר בארצנו, מוצצי דמי המסים שלנו, עם פנסיות חזירות בגיל 45, התחתנה עם אדם לכאורה פחות גברי, אבל אוהב קולנוע, יחד הלכו להצגות יומיות, גם כאשר נסעו לחוץ לארץ, הלכו לקולנוע, שום תיאטרון, שום בכורות, אולי אין זה קשור לנושא, רק שאי אפשר להפרידו מסוף המשפט, שעניינו ברגעים בהם ישבה לברה בדירתה, קצת משועממת כבר, שמחת השינוי פחתה, גם הלכו פחות לקולנוע (כל הרומן בינה לבין עו"ד גרשון שלהבת – דיני מינהל – התחיל במזמזום משונה בקולנוע, הוא נגע בידה, אולי בטעות, וכשראה שאין היא נבהלת, שלח את ידו אל בין רגליה, במין העוזה פתאומית שהדהימה אותה, כמעט צרחה, ואחר כך נענתה לו, לא דיברו מלה אחת, ורק בצאתם מן הסרט החליפו שמות וטלפונים, אחר כך התחתנו), וכדי להזכיר לעצמה את השינוי הנפלא באמצע החיים, פתחה עדנה שלהבת שוב את ספר הטלפונים, הביטה שוב בשמה ובמספר הטלפון שלה ורעדה משמחה.

עניין השם לא היה סלע המחלוקת העיקרי בינה לבין בעלה הראשון, ובכל זאת פרצו כמה מריבות ביניהם גם בגלל עניין השם. מצד אחד דרש ממנה בעלה החשאי לשאת את שמו, בלי שום קשר לתפקידו הביטחוני. אפילו נשאר כמרצה בחוג למזרח תיכון (הרבה תלוינים נשארים באוניברסיטה ולא חוזרים למערכת הביטחון) – כך אמר לה לא פעם ברוח טובה – היה כופה עליה לשאת את שמו, ומצד שני, אף שכפה עליה את שם משפחתו במסמכים ההכרחיים, לא הרשה לה לרשום את שמה החדש, עדנה צ', בספר הטלפונים, כי אסור וזהו, אין בכלל על מה להתווכח, הרי ידעה לאיזו דרך פנה, כשהחליט לחזור לשירות ולא לטפס דווקא באקדמיה. מדי פעם, כשפרצו ביניהם ויכוחים ועירים ולחשניים, מפחד הבנות הסקרניות, והיא נכשלה להסביר כמה מעיק עליה החיסיון בכל דבר הקשור בחייהם, גם הסוד הנשמר מפני הבנות, דינה והגר, מהי בדיוק עבודתו של אבא, והשאלות הסקרניות מצד בנות כיתתן של דינה והגר, ובעיקר העדר שמן מספר הטלפונים, מדי פעם אמרה לו שהיא מבקשת לחזור למה שקרוי בעברית קצת מביכה, בגלל האינטימיות הכרוכה בשם הגס הזה – שם בתוליה, והוא אמר על זה: "על גופתי המתה!", אבל אפילו הוא לא ידע כמה שנאה את שם בתוליה, וכמה שנא אביה את שם בתוליה, ואולי גם סבה שנא את השם הזה, הינראאוגן.

כאשר נישאה עדנה לד"צ שמחה להשתחרר מהשם ההוא ואביה דווקא התעצב, כי הוא אמנם שנא את השם, אבל מה עוד נשאר לו מאבותיו ומעברו האירופי? אבל הנה

צחוק ההיסטוריה היהודית: במקום הינראאוגן, קיבלה ראשי תיבות, ואפילו במכולת לא יכלה לרשום על החשבון, משום שהחנווני רצה לדעת מה שמה והיא אף פעם לא ידעה מה סודי בשמה ומה אינו סודי – הזיהוי בין השם לבעלה, הזיהוי בין השם לכתובת, הזיהוי בינה לבין שמו של בעלה – וכשנסעו לחופשה אחת לחוץ לארץ, היתה צריכה להשתמש בשם בדוי, וכל הזמן פחדה להתבלבל, שנאה את החופשה, בה החלו בעצם הגירושים, כי התברר לה שהוא בכלל לא יכול בלי לריב עם מישהו, בלי קשר לשירות הביטחון הכללי. הוא רב עם המלצרים, עם מנהל המלון, עם המתדלק בתחנת הדלק, וגם הרביץ לאוסף בקבוקים אומלל בחוף של פלמה דה מאיורקה, משום שניסה כביכול לגעת בה.

שוב אנחנו חוזרים אל הסלון המרוהט מחדש, עדנה יושבת ובעזרת משקפי קריאה היא מביטה בשמה החדש, מתרגלת לצליל קריאתו, עדנה שלהבת, בין חמש השלהבות באזור מגוריהן, כולל עוד עדנה שלהבת, בעלת מספר טלפון אחר. אחר כך דיפרפה משמאל לימין, הסירה את משקפי הקריאה שלה, מצאה שוב את שמה (קיבלה לבקשתה ערך נפרד מבעלה), הרכיבה שוב את המשקפיים ושפתיה מילמלו את השם החדש, ובדיוק כאשר פרצה בקריאת שמחה, "הנה אני" – זה הרגע שאותו ניסתה לשחזר גם אחר כך, כשפג יפי החלום, והנישואים אמנם לא התאמללו, אבל גם לא היו חדשים וטריים וריחניים כמו אותו זיון אגרופי באולם הקולנוע, על כן שבה מדי פעם אל ספר הטלפונים לשחזר את ריחו של החדש, המתחדש – בדיוק נכנסו התאומות, חזרו מבית הספר.

השתוממו התאומות למראה שמחתה. לא בגד חדש שלהן, לא ציון טוב שהביאו, לא ציור יפה שציירו, גם לא שום דבר השייך להן, לשלושתן. וכך רצו גם דינה והגר להירשם בספר הטלפונים, יחד עם אמן. האם רצו להירשם כדינה והגר שלהבת? לא ולא. הסכם הגירושים מנע זאת מהן במפורש, ובנוסף לכל הסבך הזה – ובנוסף להריון החדש של אימא מהבעל החדש – גם לא אהבו את ידירתו החדשה של אבא, צעירה, ודי יפה, עם ריח גוף לא נעים, ככה אמרו לאימא על זאת שעושה להן שוקו בבוקר, כשהן ישנות אצלו, פעם בשבועיים על פי ההסכם, ובלילה היא מורחת על הפנים קרם לבן (אבא אומר שהריח שלה בא מהקרם הזה, ואין מה לעשות, כי היא לא רוצה להיראות בעוד חמש שנים כמו אימא שלהן).

ייסוריהן של שתי הבנות תפסו מקום מרכזי בחייו של הממונה, אם גם סובבני הרבים, חנפנים ולא־חנפנים, לא הבינו כמה התייסר, בעיקר בגלל שתיקת הבנות בעניין הגירושים, הנישואים, ידירתו, וההריון של אימא מהבעל החדש, שגרם לאחת מהשתיים, לא ממש זכר אף פעם למי משתיהן, משבר קשה, והיה צורך ללכת ולדבר עם היועצת החינוכית של בית הספר. אחר כך, כאשר העיתונים שירכבו רמזים על שמו, והחלו

להופיע כתובות קיר עם שמו המלא, בשגיאות כלשהן, עלתה הצעה בממשלה, להתיר את פרסום שמו של ראש השב"כ. נסע ר"צ לירושלים כדי להפציר בראש הממשלה לא לקבל את ההצעה.

"כל השיטה, ואני בעד דמוקרטיה, היתה עובדת נכון יותר, בלי שם משפחה ובלוי שם פרטי. אחרי הבחירות, סודיות גמורה! לא יודעים מי מהמפלגה המנצחת נבחר לראשות הממשלה, לא יודעים מי השרים שלו. בחדשות מודיעים 'שר התחבורה חנך כביש חדש בגדה', 'שר התיירות נסע לנצרת', 'שר החוץ נסע להיפגש עם ראש ממשלת ספרד, חזר, יצא לחופשה על חוף הים', בלי לציין איזה חוף, בלי שמות, בלי כינויים, בלי שמות משפחה. איפול גמור על שמות. וזהו. שמות הם הטעיה גמורה. הרי לא השם שלי ממונה על שירות הביטחון. לא השם שלך מנהל את הממשלה. לא השם של קדם ערן מפקד על הצבא. לא השם של האפיפיור עומד בראש הכנסיה הקאתולית. איך אתה חושב קרא מלך אנגליה לבתו לפני שהפכה למלכה אליזבת?"

ראש הממשלה פחד לצחוק, לא משום שהבריחה לא מצאה חן בעיניו, ולא משום שהאיש הזה הפחיד אותו בהתפרצויות הזעם שלו, ולא משום שלא היה בטוח אם האיש הזה – שלפני היותו ראש שב"כ היה אחראי ישירות למשטר העינויים המחריד בגדה המערבית, בחקירות שהחלו בשינוי אלים של שם הנחקר – אם האיש הזה מתברח, אלא משום שצחוק גרם לראש הממשלה לשיעולים, והשיעולים גרמו לו לקוצר-נשימה, וקוצר הנשימה גרם לאנשים סביבו לעוות את פניהם לשמע השיעול, ואילו רק טרחו להסב את פניהם ממנו, אבל הם הישירו את מבטיהם אל עיניו, הביטו בסלידה באודם פניו ובנתזי הליחה שנותרו גם אחרי השיעול בצד השפתיים, והוא נפגע, ונפגע עוד יותר שקראו לו מאחורי גבו "היורק". אילו רק חזרה אמו לקרוא לו כמו שקראה לו בלילות בהם חלף הירח, גדול וצהוב על פני החלון ואמרה לו לנשום עמוק, לנשום עמוק.

קץ ההיסטוריה

אחרי שנעלמה ברית המועצות, היה בטוח כי פחדיו עברו מן העולם. ראשית, משום שבאמת נרדם עכשיו בשקט. בפעם הראשונה, אחרי שנים, הצליח לישון בלי כדורי הרגעה. הקומוניזם מת, אמר לעצמו, בלי להניד שפתיים, כדרכם של מרגלים, שהם חותמים את פיותיהם, ומסתירים את סודותיהם הכמוסים ביותר, כולל שינויים שנעשו בגופם, אפילו מן האשה הקרובה ביותר, שלא לזכור על הילד, המשחק על ברכיהם, ואינו יודע מיהו באמת אבא. הקומוניזם מת, ואני יכול לוותר על כדורי הרגעה. ומדוע

לא יכול היה לישון כל עוד חי הקומוניזם? האם הספיק לחיות שם, תחת העריצות הקומוניסטית? לא ולא. האם קרובי משפחה שלו חיו שם? לא ולא. מדוע אפוא לא יכול היה להירדם? אולי פחד תמיד מסופה של פרשיית הריגול הזאת? אבל הרי הוא עצמו בחר בה. הוא בחר בה, וידע גם מה צפוי לו, אם ייתפס.

אף פעם לא היו לו שום קשרים עם המפלגה הקומוניסטית, עם שום מפלגה. כשאסף חומר (תחילה אסף חומר), וחיפש דרכים איך להעביר את החומר למדינה זרה, כלומר למדינה קומוניסטית, כלומר לרוסיה – לא דיבר רוסית וגם לא חשב לבקש כסף, לא בהתחלה – והחומר הצטבר (בהתחלה אסף כל דבר שרק מצא, אחר כך השתכלל), אבל כל אותן שנים, כאמור, לא העז לשמור על שום קשר עם המפלגה הקומוניסטית, כי העיקר בשבילו היה הריגול, הסיוע הממשי לקומוניזם, ולא סתם לשחק בקקה, ישיבות תא, אסיפות סניף, חלוקת כרוזים לפועלים מנומנמים לפנות בוקר, משמרת שמקבלת תיכף מכות מהמשטרה ומהאזרחים, שגם הם משטרה במקרים מסוימים, ואילו הוא, הוא הלך לצבא תיכף מהתחלה, ותיכנן לעלות בדרגות, ולהעביר את החומר, ועלה בדרגות, ובמשך שנים הביא בחשבון שעוקבים אחריו, אבל נוהר, וגם הקפיד לערוך בדיקות ביטחוניות סביבו, בעיקר חשד באנשים שבאו מהמלחמה העולמית עם איזו סימפטיה לברית המועצות, ואפילו מצא מישהו שהיה קומוניסט וגם היה בצבא וגרם לסילוקו של זה מהצבא בזמן, לא לפני שהושיבו אותו קצת בכלא על עבירות משמעת, ובתיקו רשמו חשדות מבוססים על נטייה לעבירות ביטחוניות, וכל זה לא היה אלא בשביל להתקשר, ביום מן הימים, עם השגרירות הרוסית, וכל הדחיות היו אולי מוצדקות, אבל מצד שני גרמו לו להרבה עצבנות, כי החיים עברו לאט, ובינתיים, מצד אחד, הוא משתף פעולה עם צבא רע מאוד, לא היה לו בכך אפילו הספק הקטן ביותר, משרת במודיעין, ביחידה יוקרתית, דרגתו כבר גבוהה דיה, ומצד שני הוא לא הולך למפלגה הקומוניסטית, וגם כשהיא מתפלגת, הוא לא מחליט באיזה פלג הוא תומך, אומר לעצמו נראה מי מהשניים יהיה נאמן יותר לברית המועצות, ומצד אחר לגמרי הוא בכלל אוהב מאוד את הצבא שלנו, משהו בצבא הזה נעים לו, נעים לו, למשל, לבוא לבסיס מוקדם בבוקר, נעים לו להתברך עם אחת הפקידות שלו, לשוחח עם המהנדסים במעברות – שירותו ביחידה חשאית ואלקטרונית נתנה לו גישה לכמה מהסודות הרגישים ביותר של הצבא – לאסוף חומר, בשקט, לעצמו, בלי לרשום כלום, ואחר כך לצאת לסיבוב, לדבר קצת עם החיילים, להתבונן בחיילים כשהם מתייצבים למסדרים, ולעבודתם המודיעינית, ולפעמים הוא חושב לעצמו כמה שנים הוא שומר את הסוד שלו מפני אשתו, והחומר מצטבר, ואולי זה התענוג הכי גדול של הריגול – לא לספר לאף אחד, לאף אחד.

כבר יש לו עוד דירה, דירה אחרת, אמנם רשומה בטאבו על שם אחותו, אבל אחותו עזבה את הארץ מזמן, והשאירה לו את הדירה בשביל שישכיר אותה וישמור על הכסף,

אבל הוא לא משכיר את הדירה, שומר אותה לטובת הקומוניזם, שומר בה מסמכים, במחבוא, כמו שלמד במלחמה העולמית, הן אף אחד לא יודע שהיה במלחמה העולמית, אפילו את העובדה הזאת הוא מקריב לטובת הריגול שיתחיל.

אחר כך הכל התפרק, כידוע. גורבצ'וב האידיוט מכר הכל, ואין לו מה לעשות עם כל המסמכים, אבל הוא לא מסגיר את עצמו. הוא חושב להסגיר את עצמו, אבל הוא כועס על כך שאף קומוניסט לא השתגע מנפילת ברית המועצות, אף אחד לא התאבד, אף אחד לא הלך ברחובות ומירר בככי, הכל עבר אצלם בשקט, חייהם הוקדשו לקומוניזם וכשהקומוניזם התמוטט, כאילו כלום, ובעצם גם הוא שמח שהכל עבר בשלום, הפנסיה שלו גבוהה למדי, כי כוחות הביטחון כאן הם המקבילה למנגנון המפלגה הקומוניסטית בברית המועצות – חיים טוב, קורה מה שקורה. ההיסטוריה נגמרה ויש הברדל בין ההיסטוריה שנגמרה עם פנסייה או בלי פנסייה.

מתוך ספר הסיפורים "ורד צלע", הרואה אור בימים אלו בהוצאת הקיבוץ המאוחד